

Umbra lunii peste lacul din Voinești

de Emilian Laurențiu Turbatu

Odată demult, pe vremea legendelor și a poveștilor, trăia pe aceste meleaguri - pe o moșie la miazănoapte de târgul Câmpulungului - un boier pe nume Voinescu. Conacul său era pe lângă un lăcușor de munte umplut cu apa repede a râului Târgului. Boierul era un om aspru și hain, pe care vodă Matei Basarab îl surghiunise la moșia de la Voinești, cu legământ că, dacă trece vreodată râul Dâmboviței către cetatea de scaun a Târgoviștei, atunci îl scurtează de cap. Asta pentru că boier Voinescu urzise pe lângă Înalta Poartă Otomană - împreună cu Vasile Lupu, domnul Moldovei și cu alți boieri pământeni - să-i ia domnia. Ceilalți boieri - câți nu scăpaseră în Moldova - ajunseseră cu toții pe mâna gădelui; numai boier Voinescu scăpase, plătindu-și viața cu aur greu.

Oamenii acelor vremuri trăiau în sărăcie și erau asupriți, cum au fost românii dintotdeauna. Așa i-a fost dat poporului ăstuia sărac în țară bogată, să fie vaca de muls a mai marilor vremii. Oamenii de pe moșia lui trăiau mai rău decât toți ceilalți români, pentru că munceau din greu ca să umple la loc visteria pe care i-o golise vodă.

Boieroica era o femeie firavă și supusă, din neamul Movileștilor, și era mai mult bolnavă.

În primăvara în care începe povestea noastră, după ce zăcuse toată iarna, boieroica muri și fu îngropată cu mare alai, la cimitirul de la Voinești. Iar la trei zile după ce o băgase în pământ, boier Voinescu porni să-și caute nevastă nouă. Fiind însă în surghiun, ceilalți boieri nu voiau să-și dea fetele după un boier scăpătat, așa că fu nevoit să se mulțumească și cu o fată de condiție ceva mai joasă.

În casa pârgarului Gruianu, masa de oaspeți din odaia cea mare era plină de bucăți alese.

- Boier Voinescule - spuse întehit pârgarul - gustă din dulcețurile astea de trandafiri, să vezi ce gospodină îi Doichița mea! Zamfiro - răcni el apoi către servitoarea tuciuire - toarnă-i fa în ulcea boierului! Că așa oaspeți mai rar.

Ruxandra - nevasta pârgarului - îi făcu semn din mână țigăncușei, care înclină din cap.

- Ce faci fa, mie nu-mi torni?! răcni pârgarul din nou, cu fața aprinsă.

- Lasă că-ți torn eu, se ridică nevasta lui și luă carafa în mână.

Îi turnă câteva picături, care de-abia acopereau fundul ulcelei de lut.

Pârgarul își fulgeră nevasta cu o privire veninoasă, dar aceasta se uită rece la el, până când bărbatul își plecă privirea.

- Lasă-ne Zamfiro, porunci ea blând. Boier Voinescule - adăugă ea întorcându-se cu o privire atentă - mare cinste ne faci venind în umila noastră casă. Dacă putem și noi să facem ceva pentru domnia ta, spune-mi!

- Cucoană Ruxandro, am venit că am o vorbă cu bărbatul dumitale ... dar astea-s treburi bărbătești ... n-o să te necăjesc pe dumneata cu ele.

- Da' cum să nu, cum să nu? Bărbatu-meu o să facă tot ce poate ca să-ți facă hatârul. Iar eu la fel o să fac și poate și mai mult.

Boierul făcu semn de încuviințare din cap; înțelesese prea bine cine purta nădragii în casa pârgarului. Gruianu se uită la nevastă-sa și înghiți în sec. Aceasta îi dădu carafa, iar bărbatul își umplu repede ulcica și bău cu buzele tremurând.

- Preacinstită jupâneasă - începu boierul - după cum știi, mă gălesc văduv, că mi-a murit nevasta.

- Dumnezeu s-o odihnească, răspunse femeia pe un ton pios, în care de-abia se ghicea indiferența.

- Da ... iar eu mi-am zis ca, atuncea când vine sorocul cuvenit, să îmi gădesc altă soață. Și m-am gândit că fata cea mare a domniilor voastre a ajuns la vârsta măritişului și ar fi ...

- A ajuns ea cam de multicel la vârsta măritişului - strigă pârgarul și izbucni în râs - da' e cu nasul pe sus și nu vrea să se mărite.

Nevasta lui îl săgetă din priviri, iar bărbatul tăcu brusc și se întoarse la ulcica lui.

- Da - continuă boierul - iar domniile voastre nu trebuie să vă faceți griji pentru zestre ... atuncea când are să vie la casa mea, n-o să ducă lipsă de nimic.

- Noi om zice da, boier Voinescule - răspunse femeia arătând către soțul ei și nelăsând să i se vadă bucuria - iar fata s-o învoi fără greș. Că asemenea soț mai rar.

- Da' ce am auzit prin târg, că ea vrea să se cunune cu Dimitrie făurarul?

- Astea-s doar vorbe de clacă, boierule. Ei se cunosc de copii și sunt ca frate și soră. Nu-ți fă griji ... Doichița noastră e numai bine coaptă ca să-ți fie soață.

La vârsta de 19 ani, Doichița - fata pârgarului - era una dintre frumusețile Câmpulungului. Învățase singură să citească și să scrie, apoi citise și răs-citise puținele cărți care se găseau în rarele biblioteci ale târgul dintre muscele.

Îl învățase și pe Dimitrie - prietenul ei cel mai bun - iar cei doi petreceau multă vreme în fierăria lui, vorbind despre ceea ce citeau prin cărți. În acest timp, Dimitrie nu se oprea din muncă.

Și mulți veneau la forja lui. Deși tânăr, era deja cel mai priceput fierar din Câmpulung, dar în afară de asta, mai era și făurar de giuvaiericale, rotar și putinar.

În după-amiaza zilei în care venise boier Voinescu în casa lui Gruianu, servitorica tuciurie din casa pârgarului intră într-un suflet în fierăria în care se găseau cei doi tineri.

- Coniță - strigă ea cu răsuflarea tăiată - vino îndată acasă, că mi-a zis cucoana să te aduc degrabă.

- Ce grabă e așa mare de nu poate să aștepte?

- Nu pot să-ți spun coniță, că mi-a zis cucoana că mă jupoaie.

- Ei, te jupoaie! Doar o știi pe mama ... așa vorbește ea. Spune-mi ce-i, altfel te întorci singură acasă.

Servitoarea doar atâta aștepta - de când ascultase discuția cu urechea lipită de ușă, stătea ca pe ace, vrând să împărtășească vestea unui număr cât mai mare de oameni.

- Păi a venit boier Voinescu să te ceară de nevastă coniță. Chiar eu eram acolo și i-am turnat vin în pahar. Că i-a murit boieroica, iar acum ...

Dar fata nu o mai asculta. Se uită scurt la Dimitrie, care făcu un semn de neputință, se întoarse brusc și ieși ca o vijelie.

În casa pârgarului, servitoarea asculta cu urechile ciulite strigătele care veneau din odaia mare.

- Nu vreau să știu că e boier - se răsti Doichița la părinții ei - poate să fie și vodă, eu nu îl iau de bărbat.

- Dar fetița tatii, gândește-te, o să fii boieroică. Copiii tăi or să fie boieri, iar noi o să ne trăim bătrânețile la conac. Așa bărbat nu mai găsești tu.

- Și în plus mergi pe 19 ani ... Toate femeile de-o vârstă cu tine sunt măritate și au 2-3 copii. Cine o să te mai ia la vârsta asta? Sărântocul ăla de Dimitrie?

Fata trase adânc aer în piept apoi răspunse rece:

- Sărântocul ăla e cel mai priceput meșter din târg. Da, o să îl iau de bărbat și o să trăim în mulțumire și bogăție. N-am nevoie de bogățiile lui boier Voinescu, ci numai de acelea pe care o să le adunăm noi, bărbatul meu și cu mine. Și să avem o casă îndestulată și plină de copii, pe care o să-i fac cu omul pe care îl iubesc.

Părinții ei o bătură la cap, o rugară, o amenințară, dar Doichița nu se lăsă. Așa că a doua zi, pârgarul tocmi o căruță să-l ducă la conacul Voineștilor să-i dea boierului vestea cea proastă.

Pe la sfârșitul după-amiezii, pârgarul Gruianu și nevasta lui se duseră la fierăria lui Dimitrie. Intrară dându-i binețe, apoi desfăcură un ditamai sacul plin cu bucăți de argint, bijuterii rupte, un sfeșnic bisericesc și câteva pocale îndoite.

- Meștere - spuse femeia cu voce mieroasă - vrem să te tocim să ne faci un serviciu de masă de argint, că-i facem zestre Doichiței noastre. Că ne-am zis să nu mergem la alți meșteri, că doar dumneata ești cel mai măiestru din târgul nostru.

- Da' cum să nu? răspunse făurarul măgulit. Haidem să-l cântărim și să vedem ce-om putea face ... Dar așa, la ochi, eu zic că ar ajunge de vreo 12 farfurii cu tacâmurile lor, o tavă, un polonic și alte mărunțișuri.

Zis și făcut: cântăriră toate bucățile de argint din sac și le înscriseră într-un zapis, apoi se înțeleseră asupra plății pentru toată lucrarea. Pârgarul nu se tocmi ci acceptă numai decît suma cerută de Dimitrie și chiar plăti totul dinainte. Făurarul îl privi uimit, pentru că tocmeala era unul dintre obiceiurile împământenite ale acelor vremuri, iar întâiul preț cerut, de obicei se înjumătățea până la sfârșit.

Nici nu plecaseră bine cei doi, că Doichița intră în fierărie și făcu ochii mari când văzu argintul de pe masă. Dimitrie îi povesti întreaga tărășenie, iar fata se întrebă uimită "de unde-or avea atâta argint?". Luă în mână sfeșnicul din mijlocul grămezii și se uită la el pe toate părțile.

- E și păcat să topești sfeșnicul ăsta. Nu are nicio stricăciune ... doar zgârietura asta care nici nu se vede, că e pe dedesubt.

- Așa zic și eu, dar stăpânii lui - adică părinții tăi - au hotărât așa, iar eu nu pot să fac altceva decît treaba pentru care m-au plătit.

- Te-au plătit deja? întrebă ea uimită.

- Da ... și în plus m-au plătit fără să se tocmească.

Fata se încruntă, pentru că își cunoștea prea bine părinții și simțea că era ceva necurat la mijloc. În primul rând nu aveau de unde să aibă atâta argint. În plus, știa foarte bine că amândoi se târguiau până la ultimul bănuț găurit. Însă oricât își bătu capul, nu reuși să ghicească ce îi mânase să tocmească serviciul de argint. Dimitrie în schimb nu se gândea la altceva decît la cum se va duce până peste munți la Brașov, să cumpere - cu banii câștigați - niște pietre, de la negustorii de giuvaiericeale. Voia să-i facă fetei o pereche de cercei neasemuiți și un inel, apoi să o ceară de nevastă.

După plecarea ei, munci până târziu în noapte să facă matrițele pentru turnarea argintului. Când fu prea obosit, puse argintul într-un dulap cu zăvor, împreună cu banii și îl încuie cu un lacăt făcut chiar de el, care nu putea fi spart nici măcar de cel mai dibaci hoț al acelor vremuri.

Cufundat în gânduri, nu văzu cele două perechi de ochi care îl pândeau ascunși în noapte, iar a doua zi dimineață, dulapul dispăruse cu totul.

Pe la mijlocul dimineții, pârgarul Gruianu veni la forja lui Dimitrie cu trăsura boierului Voinescu, să-i ceară înapoi argintul și plata, spunând că a găsit alt făurar, care-i face lucrarea mai ieftin. De-abia apucă Dimitrie să-i spună - cu jumătate de gură - că l-au călcat hoții, că pârgarul se întoarce ca o furtună și se urcă în trăsura înjurând și amenințând că se duce la arnăuție să-l cheme la județ. Nici nu vru să asculte scuzele și făgăduielile cum că are să-i găsească și argintul și banii.

În casa pârgarului Gruianu, servitorica tuciurie era din nou cu urechea lipită de ușa odăii celei mari, din obișnuință, nu că ar fi avut nevoie. Răcnetele se auzeau în toată casa și - din când în când - câte un strigăt de-al Doichiței ajungea chiar și la urechile vecinilor.

- O să zic la arnăuție că voi l-ați tras în clapcă pe Dimitrie și că i-ați furat apoi argintul!!! Și la jude am să-i spun!!!

Pârgarul o privi îngrozit:

- Fata mea, cum poți să zici așa ceva? Pentru mărturie mincinoasă, judele are să te trimită la mânăstirea Ostrovului. Să nu faci așa ceva! Iar pe Dimitrie or să-l bage negreșit la ocnă ... nu are cum să scape ...

- Ba da, poate să scape, interveni Ruxandra.

Pârgarul își privi nevasta cu o mirare prefăcută și o întrebă cu o voce falsă:

- Cum poate să scape măi femeie?

Aceasta oftă, apoi spuse așezat către fie-sa:

- Dacă te măriți cu boier Voinescu noi nu mai facem pâra către arnăuție și toată lumea o să fie mulțumită.

Fata o privi câteva clipe sugrumată de furie, apoi izbucni:

- Mișeilor, asta ați urzit voi, ca să-l prindeți în clapcă pe Dimitrie și pe mine. Și argintul îl aveți de la boier ...

Cearta continuă toată după-amiaza, dar Doichița știa că nu are ce face altceva decât să se supună, altfel Dimitrie ar fi fost trimis la ocnă. Se gândise o clipă să caute și să ardă zapisul pe care era înscrisă tocmera făurarului, dar își dădu repede seama că părinții ei îl vor fi ascuns în vreun loc de negăsit.

Așa că, la o lună după moartea soției, boier Voinescu se însură de-a doua oară, iar mireasa lui plânse de-a lungul întregii nunți. De cum începu popa să cânte Isaie dănțuiește, pârgar Gruianu ieși din biserică și îi dădu înapoi lui Dimitrie zapisul, iar fierarul îl zvârli numaidecât pe foc.

În noaptea nunții, când boierul vru să intre în iatacul nevastă-sii, aceasta îl aștepta cu un pumnal în mână și-i spuse că, dacă se atinge de ea, îl omoară.

Trei zile nu ieși Doichița din iatac, dar în ziua a patra, împinsă de foame și de sete, strigă o servitoare să-i aducă o ulcică de apă. Aceasta i-o aduse și-i spuse cu glas umil:

- Jupâneasă, eu oi face tot ce mi-i cere, numai să nu ne afle boierul sau Profira, că atunci mă biciuiește și mă trimite de la conac.

- Cine-i Profira?

- E femeia aia pe care ai văzut-o că l-a servit pe boier la nuntă. Boierul a ridicat-o și a făcut-o mai mare peste servitorii de la conac.

- Ia trimite-o la mine!

- Numai să vrea să vină, răspunse cealaltă neîncrezătoare.

În iatacul fetei intră o servitoare negricioasă, în floarea vârstei, cam grasuță și cu un zâmbet disprețuitor pe buze.

- Mi-a zis Floarea că ai trimis după mine Doichița. Ce-i?

Fata o privi rece, apoi îi zise apăsător:

- Mie să nu-mi vorbești așa. Pentru tine, eu sunt jupâneasa Doichița. Ai înțeles?

- Cum să nu jupâneasă, răspunse cealaltă moale și cu ochii mișiți. Jupâneasă Doichița.

Apoi zâmbi disprețuitor. Fata îi văzu zâmbetul și strânse din dinți.

- De astăzi înainte, vreau să-mi aduci de mâncare și de băut în iatac.

Țiganca o privi zâmbind subțire:

- Păi boierul mănâncă numai la masa mare ... jupâneasă Doichița, adăugă ea repede când văzu sprâncenele ridicate.

- Atunci să mănânce singur! Mie să-mi aduci în iatac!

- Bine jupâneasă Doichița, răspunse cealaltă cu un zâmbet subțire, apoi ieși lăsând ușa întredeschisă.

Doichița se ridică furioasă și trânti ușa, apoi își șopti speriată "Asta o să mă otrăvească". După câteva clipe de gândire adăugă și mai speriată: "Pun rămășag că și pe fosta ei stăpână a otrăvit-o". Căzu pe gânduri căutând o ieșire, iar între timp, Profira intră în iatac ducând un castron

de lut ars pe jumătate plin cu ciorbă sleită. În urma ei intră și Floarea, cu o bucată de pâine în mână. Doichița îi spuse aprins țigăncii:

- Astea să le iei și să le zvârli la câini!

Cealaltă se uită la ea de sus și-i răspunse acru:

- Păi jupâneasă Doichițo, cu boierul nu vrei să mănânci, în iatac nu vrei să mănânci ... apoi eu nu știu ce să mai fac.

- Ascultă Profiro - răspunse fata cu răceală - boierul nu o să trăiască veșnic. Iar când moare, cine crezi tu că rămâne stăpână?

Țiganca se aprinse la față, dar nu răspunse imediat. Respiră greu de două ori, apoi spuse cu furie stăpânită:

- Nu se știe jupâneasă ... numai Dumnezeu o ști.

Înainte să poată să-i dea răspuns, intră în iatac boier Voinescu.

- Ce-mi aud urechile doamnă? Că nu vrei să mănânci la masă, ci în iatac? Și că îi necăjești pe servitorii mei? Ba eu te poftesc să vii să mănânci în odaia mare, auzi?

- Nu-ți fă griji - răspunse fata străpungându-l cu privirile - că m-am răzgândit. Când am văzut cât de murdari și leneși sunt servitorii tăi, m-am hotărât să gătesc de mâncare chiar eu. Și nu despre tine vorbesc Floareo, adăugă ea văzând fața umilă a celeilalte servitoare. Acum vă poftesc pe toți să ieșiți din iatac, ca să mă îmbrac.

Ieșiră tustrei, boierul mormăind supărat.

Doichița munci în bucătării toată după-amiaza. Seara mănăcă împreună cu boierul, care o privea pe sub sprâncene, cu ochii sticlind de poftă. După ce se ridicară de la masă, fata plecă în iatac, iar după câțeva vreme, intră și boierul.

- Ce dorești boier Voinescule? Întrebă ea rece.

- Ce doresc doamnă? Ești nevasta mea de o săptămână, iar până acum nu ne-am culcat împreună.

- Și nici nu o să ne culcăm vreodată. Acum ieși că vreau să mă culc! Singură!

Dar soțul ei nu se lăsă cu una cu două. Plănuise toată după-amiaza să se culce cu nevastă-sa și - ca să-și dea vigoare - băuse o ploscă de vin roșu. Acum era întărâtat ca un taur primăvara, așa că încercă să-și ia nevasta cu de-a sila. În zbaterile lui îi rupse iia lăsând-o cu sânii goi, iar fata începu să țipe. Numai decît la ușa iatacului se strânsă toți servitorii din conac, în frunte cu Profira, care îl privea pe boier cu ochi aprinși, ca de fiară. Boierul se năpusti furios afară din încăpere, strigând la țigancă să-i mai aducă o ploscă de vin.

Pe la miezul nopții, strigătele începură din nou, de data asta în cămăruța în care dormea Profira. Se strânsă toți acolo și ce-i fu dat Doichiței să vadă? Boierul gol pușcă, nemișcat, cu fața în jos în patul țigăncii, care se ghemuise într-un colț și îl jelea din fundul bojocilor pe - cel care se vedea că fusese - ibovnicul ei.

- A murit când se iubeau, șopti Floarea.

- I-a plesnit inima de la vin, spuse altă servitoare. Și de la opinteală, adăugă ea plecându-și capul rușinată.

Doichița rămase năucită câteva clipe, apoi se puse în mișcare.

- Ridicați-l și îmbrăcați-l, porunci ea scrâșnit. Și duceți-l în odaia mare. Poate că nu e mort de tot ... dați-i cu oțet pe la nas și frecați-l pe ceafă.

- Nuuuuuuu! se văicări Profira smulgându-și părul. Nuuuuuu! Boieruleeeee, unde ai plecaaaaaaat? Cui m-ai lăsaaaaaat?

- Tu să taci! strigă Doichița la ea. Să taci și să nu te mai văd! Piei din ochii mei!

- Tu i-ai luat zilele Doichițoooo. Tu l-ai omorât, că n-ai vrut să te culci cu eeeeel. De-aia a murit în brațele mele.

Noua stăpână a moșiei o privi câteva clipe încremenită, apoi șuieră printre dinți:

- Ieși! Până dimineață să fii plecată de la conac, altfel te gonesc eu cu arnăuții. Și pun să fii biciuită, stricato!

Țiganca reîncepu să urla, iar ceilalți o lăsară singură, cărându-l cu greu pe boier.

- De când se culcă boierul cu Profira? îi întrebă ea pe servitorii care se adunaseră în jurul mesei mari pe care era întins boier Voinescu.

Acum era spălat și îmbrăcat, cu câteva lumânări mari la cap. Slugile își fereau privirile, așa că Doichița bătu din picior.

- Floareo! porunci ea.

- Apăi jupâneasă, cine să mai știe? De când a adus-o maică-sa la conac ... dinainte să se prăpădească nevasta lui dintâi.

- Ascultați-mă bine ... nu vreau să terfelim obrazul soțului meu ... sau al conacului ăstuia. Dacă vreodată vă cere mărturisire arnăuția, să ziceți că boierul a murit în somn. Ne-am înțeles?

Ceilalți aprobară grav, dar mormăiră nemulțumiți. Fata bătu iar din picior și le spuse aprins:

- Știu foarte bine că vreți să-i plătiți Profirei pentru toate umilințele din trecut și să o vedeți biciuită și trimisă la ocnă. Însă nu puteți face asta fără să dați cu noroi în casa noastră. Oricum Profira nu o să mai calce pe la conac, dar cine dă cu noroi în casa noastră, nu mai are ce să caute într-însa.

A doua zi de dimineață, toți oamenii de pe moșie erau strânși la conac. Paraschiv - fratele Profirei - veni cu o căruță să o ajute cu toate catrafusele. Țiganca se jeluia și de-abia mai putea să meargă, dar tot striga din fundul bojocilor amenințări și blesteme. Paraschiv privi cu ură către pridvorul conacului, iar Doichița se dădu cu un pas înapoi. Țiganul își luă privirea de la ea, se aplecă să înșface sacul cu catrafusele soră-sii și-l săltă cu un icnet. Dar sacul se lovi de o hulubă a căruței și se rupse. Prin grămada de lucruri care se revărsară, scânteiau câteva sclipiri de argint. Blestemele Profirei încetară brusc, iar Doichița privi către grămada de argint - din care răsărea un sfeșnic mare, bisericesc - și în sfârșit înțelese.

- Opriți-i! strigă ea gâtuit. Vasile, Gheorghe, opriți-i!

Cei doi rânđași făcură câțiva pași, iar ceilalți servitori săriră și ei să dea o mână de ajutor. În câteva clipe, frate și soră erau întinși pe jos, legați fedeleș, iar Doichița ridică sfeșnicul și îl întoarse. După cum se aștepta, zgârietura aceea binecunoscută era la locul ei.

Judecarea celor doi nu dură mult ... Toți servitorii dădură mărturie împotriva lor. Pe Profira nu o acuză nimeni de moartea boierului. Singura vină a celor doi fu că, vrând să profite de această moarte, furaseră de la conac. Numai Doichița știa că de fapt, cei doi furaseră argintul din fierăria lui Dimitrie, mai ales că - după câteva săptămâni - găsi într-un beci dulapul fierarului, cu ușa încă zăvorâtă cu lacăt, dar spartă la mijloc.

...

Șapte ani trecură de la aceste întâmplări. Multe se schimbaseră în acest timp. Oamenii de pe moșie erau mulțumiți pentru că, după urgia boierului, noua lui văduvă schimbăse satul Voineștilor din rădăcini. Birurile se înjumătățiseră și nu se mai duceau pe giuvaiericale, trăsuri și cai arăbești. Doichița se îmbrăca simplu și nici nu o deosebeai ce celelalte femei la șezătorile de tors lână. Când se abătea vreo nenorocire asupra vreunui sătean, se ducea la el și, cu aur și porunci bine socotite, îl ajuta să treacă încercarea. Iar când vreunul avea nevoie de felcer, tot Doichița îl aducea și-l plătea. Și când se făcea vreo nuntă, boieroica le dădea mirilor o vacă, să pășească în viață cu dreptul.

Satul se înstărea din ce în ce și pentru că noua stăpână a moșiei adusesse meșteri să sape câteva fântâni și un iaz pentru pește, iar sătenii munciseră cu toții la înfundarea drumului. Dăduse în folosință o bucată de pământ și de-acum, sâmbetele, târgul forfotea de lume venită de prin împrejurimi. Brânza, lâna și pieile de vacă erau la mare căutare, iar merele și țuica din Voinești se vindeau ca pâinea caldă.

Doichița nu se mai măritase, deși mulți boieri și târgoveți de vază veniseră să o ceară. Când avea nevoie de vreun sfat, se ducea la Dimitrie, iar sătenii cam clevetiseră la început. Numai că cei doi fuseseră dintotdeauna ca frate și soră, așa că nu dură prea mult până să înceteze șoaptele oamenilor. Până și cei mai clevetitori recunoscuseră până la urmă că venirea boieroaiței celei noi le îmbunătățise viața din temelii.

Într-o zi ploioasă de primăvară, arnăuții o aduseră înapoi pe Profira. În vremurile acelea, cea mai mare parte dintre țigani erau legați pământului și nu puteau să-și părăsească stăpânul. Puținele sate de țigani liberi erau sărace și asuprite și, de fiecare dată când se întâmpla ceva prin împrejurimi, arnăuții veneau și îi biciuiau pe toți, fie că erau vinovați, fie că nu.

Vrând-nevrând, Doichița trebui să o primească înapoi pe Profira, dar nu o lăsă în conac, ci o trimise să stea într-o colibă de crăci, lângă lacul Voineștilor, în spatele unei statui de piatră pe care boier Voinescu și-o ridicase în timpul vieții chiar pe mal. Față în față cu ea și de partea cealaltă a lacului, pusese să-i fie clădită o criptă măreață, în care și fusese așezat după ce murise.

La câțeva vreme după întoarcerea țigăncii, pe moșie începură să se întâmple tot felul de fapte tainice. Găini și găște golite de sânge și lăsate să putrezească, iezi, miei și alte animale mici omorâte de către o fiară care nu lăsa urme nici pe pământ moale, apariții și dispariții de-abia întrezărite cu coada ochiului și altele. Sătenii se închinau și-și scuipau în sân, iar pe la șezători, zvonurile umblau nestingherite, chiar dacă de cele mai multe ori se băteau cap în cap. Doar în două privințe toți ziceau la fel: întâmplările acestea nu se petreceau decât atunci când era lună plină, iar apariția aceea încrâncenată era îmbrăcată în caftan cusut cu aur, cum era acela în care fusese așezat în coșciug boier Voinescu.

Când auzi poveștile astea, Doichița le certă pe servitoare. Însă la următoarea lună plină se trezi noaptea auzind un zgomot la fereastra de geamlâc și o voce care croncănea "Trezește-te doamnă, că am venit să mă culc cu tine". Fata sări din pat și luă crucea de lemn de sub icoană, apoi aprinse o lumânare. Se apropie cu teamă de geamlâc și văzu o umbră și doi ochi aprinși, ca la fiare. Cuprinsă de spaimă țipă ascuțit, iar umbra făcu un salt uriaș prin aer, apoi dispăru în noapte.

Toți cei de la conac se strânseseră în iatacul stăpânei lor, iar aceasta îi puse să aprindă făclii și să caute pe moșie.

- Mergeți împreună câte trei și să nu vă depărtați unul de celălalt, le spuse ea când făcliile fură aprinse toate. Și luați fiecare un topor sau un cuțit. Floareo, Gheorgehe, haideți cu mine.

Din când în când se auzeau în noapte strigăte de "Uite-l!" sau "Prinde-l!" sau "Nu-l lăsa să scape!". Cu toții văzură fiara cu ochii aprinși, dar imediat ce se apropiau de ea, aceasta se mistuia printre tufișuri și copaci. Când luna se aplecă înspre apus iar cerul răsăritului se coloră în roz, se adunară cu toții lângă conac.

- Jupâneasă Doichițo - spuse Vasile rândașul - noi l-am văzut de-aproape. Era cât pe ce să-l prindem, dar a zburat peste noi ca un liliac.

Ceilalți doi servitori care fuseseră cu el încuviințară din cap, iar unul zise șoptit:

- Era boierul, jupâneasă.

Doichița oftă înclinând capul ... nu se miră, pentru că servitorul nu făcea altceva decât să întărească ceea ce văzuse mai devreme cu ochii ei.

- E strigoii! se îngrozi Floarea.

- Ei strigoii! răspunse Doichița neîncrezătoare. Strigoii nu există.

- Jupâneasă - spuse Vasile - l-am văzut cu ochii mei. Nu se poate să mă înșel. Boierul era. Cu pielea putrezită și ochii aprinși în cap, ca pisicile. El era ... atunci nu se poate să fie altceva decât strigoi.

- Să-l chemăm pe popa să facă slujbă, jupâneasă! spuse un altul.

Umbra criptei printre razele reci ale lunii se lungise peste lac și înainta rapid către statuia boierului de cealaltă parte a lacului. Când ajunsese la gâtul statuii, din spatele cocioabei Profirei, apărură strigoiul, alergând - de fapt plutind rapid și tăcut - către cripta a cărei umbră acoperise statuia aproape în întregime. Femeile țipară iar bărbații o luară la fugă înspre criptă, cu topoarele ridicate. Dar nu ajunseră la timp. În clipa în care ultima rază argintie dispărură de pe creștetul statuii, strigoiul intră în criptă. Imediat răsări soarele, îmbrăcând totul în aur, în afară de mijlocul criptei, care era acoperit de umbra statuii. Toți cei de pe moșie se priviră unul pe altul, nevenindu-le să creadă ceea ce tocmai văzuseră cu ochii lor. Însă niciunul nu se uită la Profira, care apărură o clipă în ușa colibeii cu un lighean fumegând în mână. Aruncă cenușa din lighean în lac, chiar în fața statuii și soarele coloră în roșu închis locul în care jarul atinse apa fremătând.

Popa făcu slujbă de dezlegare, iar oamenii moșiei așteptară noaptea cu sufletul la gură.

Pe la apus, se ascunseră cu toții în spatele criptei, cu făcliile gata de aprins și cu topoare și bâte în mâini.

Dimitrie venise de cum auzise zvonurile prin târg, iar acum privea încordat în jur, cu o făclie neaprinșă într-o mână și ditamai barosul într-alta.

Lumina soarelui apunând, poleia totul în jur, iar umbra criptei se întinse peste lac. Atunci când ajunsese pe la gâtul statuii boierului, Profira ieși din cocioabă, goală pușcă și se așeză în genunchi în fața statuii, cu spatele la sătenii de cealaltă parte a lacului, care o priveau din ascunzătorile lor, cu gurile căscate. Într-o mână avea un cuțit iar cu cealaltă ținea de aripi o găină, care se zbătea și croncănea speriată. Cu ochii pe creștetul statuii, așteptă până ce dispărură ultima sclipire de soare apoi, cu un gest scurt, curmă cârâitul găinii. Mânji statuia cu sânge, apoi cântă o vrajă înfricoșată. Sângele de pe statuie zbură peste lac - păstrând silueta boierului - și dispărură în criptă. De-abia atunci se întoarse țiganca și îi văzu pe săteni. Țipă scurt apoi strigă un blestem și fugi în colibă.

Însă oamenii nu avură prea mult timp să se mire - cum apărură luna plină, umbra statuii căzu drept pe criptă, iar ușa acesteia se deschise cu un scârțâit îndelung. O matahală ieși plutind încet prin aer și femeile țipară. Strigoiul se întoarse către săteni, care ridicară topoarele. Dimitrie făcu trei pași repeziți cu barosul pregătit. Dar nu reuși să îl atingă. Boierul dădu înapoi și o luă la fugă peste lac, apoi dispărură în pădurice.

- Jupâneasă Doichiță - spuse Floarea înfricoșată - din bătrâni se spune că pe strigoi nu poți să-l omori decât dacă-i înfigi în inimă o țepușă de lemn.

- Da, da! întăriră alți câțiva.

- Tăiați crăci - porunci boieroaica - și ascuțiți-le la un cap. Fiecare să aibă câte o țepușă.

Cei care aveau topoare și cuțite se repeziră către tufișurile din jur, iar când fură înarmați, stăpâna lor îi trimise în grupuri de câte patru să caute pe toată moșia. Nu-i păstră lângă ea decât pe Dimitrie și Floarea.

- Pe mine o să vină să mă caute, spuse ea cu dinții încleștați.

- Să vină! răspuse Dimitrie îndârjit, strângând coada barosului până ce i se albiră degetele.

Din când în când se auzeau strigăte de "Acolo e!" și "Pe el!", apoi câte un grup de săteni trecea în fugă. Doichița înconjură jumătate din lac și se opri între statuia boierului și cocioaba Profirei.

- Deschide Profiro, că vreau să-ți vorbesc! strigă ea bătând în ușă.

Cum nu primi niciun răspuns, încercă să o deschidă, dar era încuiată.

- Să sparg ușa? întrebă Dimitrie.

- Nu. Lasă că putem să vorbim și mâine. Profiro - strigă ea - tot satul îl caută pe strigoi, cu țepușe de lemn, să i le înfigă în inimă.

Din cocioabă se auzi un blestem, dar ușa nu se deschise. Doichița plecă împreună cu companionii ei și dădu poruncă fiecărui grup pe care îl întâlnea să se întoarcă la criptă când luna va fi în înaltul cerului.

Trimise câțiva să aducă velnițe și pături de la conac, apoi le zise servitorilor să se culce, în timp ce 2-3 făceau de pază. Ea - împreună cu Floarea și Dimitrie - se așeză în dreptul ușii criptei.

Noaptea trecu încet, iar străjerii îl mai văzură de câteva ori pe boier. Acesta o lua la fugă de fiecare dată când îi vedea ridicând topoarele, cu țepușele de lemn pregătite.

- O să vrea să se întoarcă la criptă, la sicriul lui, să se odihnească până la următoarea lună plină, spuse Floarea gânditoare.

- Ce se întâmplă dacă nu se întoarce până la răsărit?

- Nu știu jupâneasă. Poate că rămâne pe undeva, ascuns de lumina soarelui și așteaptă noaptea ca să bântuie.

- Trebuie să-l ademenim cumva, că el pe mine mă vrea.

După câteva clipe de tăcere, femeia le zise:

- Duceți-vă de partea cealaltă a lacului! Dimitrie, cum vezi că i-am înfipt țepușa în inimă, zdrobește statuia.

- Doichițo, mai bine rămân cu tine. Mă ascund și îl aștept.

- Nu! Du-te cum ți-am zis eu!

Cu greu se lăsă Dimitrie convins dar, până la urmă, înclină din cap și plecă împreună cu Floarea. Stăpâna moșiei îi trimise pe ceilalți ceva mai departe, iar ca să-i liniștească, le spuse să stea pregătiți să o scape atunci când strigoiul vine către ea. Se așeză pe pământ în fața intrării în criptă, cu un pistol într-o mână și o țepușă de lemn în cealaltă.

O adiere de vânt mângâie fața femeii, iar capul îi căzu pe piept. Se ridică imediat și se frecă la ochi, dar nu văzu nimic nelalocul lui. Făcliile aruncau ultimele pâlpâiri, când umbra lunii ajunse la poalele statuii.

Doichița mai mult simți decât văzu matahala care venea asupra ei peste lac și ridică pistolul.

- Stai pe loc boier Voinescule, că altfel trag!

- Trage doamna mea, să vedem dacă-ți folosește la ceva.

O bubuitură puternică se auzi, iar strigoiul se dădu un pas înapoi, dar porni numaidecât din nou către cea pe care o dorea atât de mult.

- Acum ai să vii cu mine în criptă, doamnă, croncăni el și izbucni în râs.

Fata îl așteptă netemătoare, iar când acesta ajunse la un braț depărtare, încercă să-i înfigă țepușa în inimă. Însă strigoiul era mult mai iute și mai puternic. O prinse de amândouă mâinile și o smuci înspre criptă. La un pas de ușa criptei, o mulțime de topoare și bâte se abătură asupra lui, însă nu îl atinseră. Boier Voinescu îi dădu drumul fetei și încercă să intre în criptă singur, dar până să poată să deschidă ușa, câteva topoare spintecară aerul dinainte-i, așa că se îndepărtă din nou.

Dimitrie făcuse câțiva pași în fugă, dar se opri și se întoarse când auzi un strigăt în urma lui. Profira ieșise din colibă cu un lighean plin cu jăratice fumegând, deasupra căruia se găsea o găină pe jumătate arsă.

- N-o lăsa să arunce jarul în lac, strigă bărbatul, întorcându-se în fugă la ele.

Floarea i se puse în față, iar țiganca se repezi înspre ochii ei cu mâinile făcute gheară. Se prinseră de mâini una pe cealaltă și se împinseră încoace și încolo. Bătrâna servitoare se împiedică și căzu, în timp ce fierarul alerga din răspuțeri. Profira se repezi către lac, însă înainte să poată să ajungă, Dimitrie o lovi cu coada barosului peste mâinile în care ținea ligheanul, apoi peste un picior. Țiganca se prăbuși, dar încercă să se târască, trăgând jarul cu o mână. Fierarul îl împinse cât-colo cu piciorul, ferindu-se de scânteii ca de niște năpârci. Profira se uită disperată către capul

statuiei, luminat încă de lună. Atunci Dimitrie înțelese. Cu o mișcare rapidă, răsuci barosul greu prin aer și lovi din răspuțeri în gâtul boierului. Un mănunchi de scânteii sări din piatra care țiuu ascuțit, dar rămase întreagă. Își luă din nou avânt și lovi de cealaltă parte. Se auzi un trosnet înfricoșat, iar capul statuiei se prăbuși în umbra criptei. De pe celălalt mal, un țipăt croncănit sfâșie umbrele nopții.

Nici slugile și nici fata nu reușiseră să-l lovească pe strigoii care sărea și se răsuca cu o repeziciune uimitoare. Unul după celălalt, oamenii moșiei cădeau, până nu mai rămase niciunul în apărarea stăpânei lor. Ajuns la ea, boier Voinescu o lovi peste mână, iar țepușa de lemn căzu la pământ, spintecată de-a lungul. O prinse de gât înăbușindu-i strigătul și o trase din nou către criptă. Chiar atunci se auzi un trosnet de cealaltă parte a lacului, iar strigoii scoase un țipăt ascuțit. Se prăbuși în genunchi horcăind și se luă cu amândouă mâinile de cap. Puse o mână pe pământ încercând să se ridice, dar fata nu îi dădu timp: se aplecă sprintenă să culeagă țepușa spintecată de pe pământ și i-o înfipse drept în inimă. Boier Voinescu rămase o clipă nemișcat, apoi gemu stins și se întinse la pământ. Trupul lui păru că micșorează, iar când fata se uită mai bine, în locul său nu se mai găsea decât o grămăjoară de pământ. Auzi un al doilea țipăt, de cealaltă parte a lacului și o luă la fugă înspre soarele care răsărea.

Mai alergând, mai șchiopătând, oamenii moșiei ajunseră cu toții de cealaltă parte a lacului și se strânseră în jurul Profirei, care zăcea cu fața la pământ. Avea o țepușă spintecată în spate, iar Doichița șopti înfricoșată:

- Asta e țepușa pe care i-am înfipt-o strigoii în inimă.

- Înseamnă că ea l-a chemat de peste lac, legându-și trupul de al lui - spuse Floarea - dar cum nu a putut să-i dea lacului găina arsă, țepușa din inima boierului a trecut în inima ei. Jupâneasă - continuă ea înfricoșată - statuia dimpreună cu cripta își trag putere din lac, atunci când e lună plină. De-asta a putut să-l întruzeze.

- Până deseară să fie dărâmate amândouă! porunci boieroaica repezit. Dimitrie, cheamă oameni de la târg, oricâți o fi nevoie, numai să facă treaba până diseară. Vasile, Gheorghe, adunați oamenii în putere din sat.

O mulțime de oameni munciră întreaga zi, iar până la apus, totul fu zdrobit și cărat într-o prăpastie, mult în afara satului. Sicriul boierului fu umplut cu țărâna care rămăsese acolo unde se prăbușise și fu îngropat pe marginea aceleiași prăpastii, cu Profira lângă el.

Doichița nu se mai întoarse la conacul de la Voinești. Puse să-i fie construită o casuță modestă la marginea moșiei, iar în conacul cel mare erau de-acum îngrijiți bolnavii și bătrânii. Pământurile fură date cu arendă, însă fata nu opri niciun ban pentru ea. Totul se ducea pe ajutorarea sărmanilor din sat și împrejurimi și pe felcerii pe care-i aducea pentru bolnavi.

După câteva luni de la întâmplările acestea, se mărită cu Dimitrie și plecă înapoi la Câmpulung, lăsând-o pe Floarea în casuță, să se îngrijească de treburile moșiei, împreună cu Vasile și Gheorghe. În puțini ani fierăria lui Dimitrie ajunse cea mai vestită de prin ținuturile Mușcelului, iar casa lor din târgul Câmpulungului se umplu de copii și vioșie.

Vreme adâncă a trecut de la aceste întâmplări, pe care cei mai mulți nu le știu. Însă oamenii locului ocolesc râpa strigoilor și în zilele noastre. Încă este numită așa, deși nimeni nu a mai văzut vreun strigoii pe-acolo de câteva sute de ani. Totuși, în nopțile cu lună plină, două umbre searbăde bântuie prin jurul prăpastiei, de pe fundul căreia se aud gemete și hohote de plâns. Lipsite de puterea lacului, sufletul boierului Voinescu și cel al Profirei nu mai pot să se întruzeze, așa că, mânate de răutate și zavistie, or să bântuie veșnic, neputincioase să facă altceva decât să-i sperie pe puținii cei cărora le e teamă de umbre.

Și-am încălecat pe-o șar și v-am spus poveste'-așa.